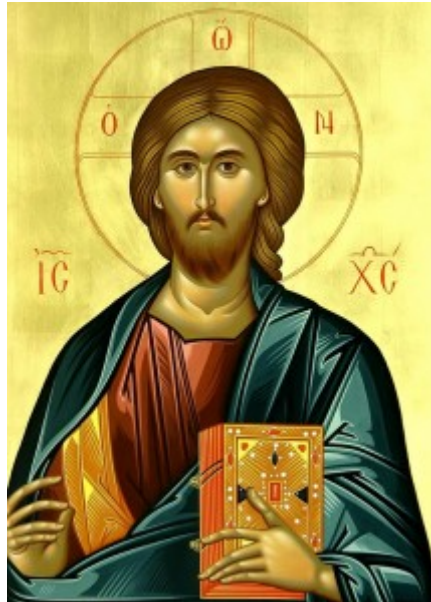

Στὸν ἀπόστολο τῆς 1ης Ἰανουαρίου (Κολ. β´8-12) (Διονύσιος Ψαριανός Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης (+))

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ἅγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#)

α΄. Σήμερα ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν περιτομὴ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴ μνήμη τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας. Εἶναι ἀκόμα σήμερα καὶ ἡ ἐορτὴ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, ἀλλ’ αὐτὴ δὲν εἶναι ἐκκλησιαστικὴ ἐορτὴ, ἀλλὰ πολιτικὴ. Ἐκκλησιαστικὰ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους ἐορτάζεται στὴν πρώτη Σεπτεμβρίου, τότε ποὺ ἀρχίζει τὸ φυσικὸ ἔτος. Ἡ Ἐκκλησία ὅμως, ποὺ πάντα εὐλογεῖ τὸ βίον τῶν ἀνθρώπων, εὐλογεῖ καὶ τὴ σημερινὴ πολιτικὴ ἐορτὴ καὶ κάνει ἐπίσημη τελετὴ μαζί με τὶς Ἀρχὲς τοῦ κάθε τόπου, ζητώντας τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν καινούργιο χρόνο. Οἱ πολλοὶ βέβαια ρίχνουν τὸ βάρος στὴν πολιτικὴ ἐορτὴ τῆς πρωτοχρονιάς καὶ ἐορτάζουν τὴ σημερινὴ ἡμέρα περισσότερο κοσμικὰ καὶ πολὺ λιγότερο ἐκκλησιαστικά. Ἀλλά, καθὼς τὸ εἶπαμε, σήμερα ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν περιτομὴ τοῦ Κυρίου καὶ τὴ μνήμη τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

β'. Απόστολος, καθώς άκούσαμε, στη θεία Λειτουργία διαβάζεται περικοπή από την προς Κολασσαείς έπιστολή του άποστόλου Παύλου. Το περιεχόμενο αυτής της περικοπής ανταποκρίνεται και στο πρόσωπο του άγιου Βασιλείου και στο γεγονός της περιτομής του Κυρίου. Γιατί αυτό κάνει πάντα ή Έκκλησία, σχετικά με τα άγιογραφικά ανάγνωσματα· διαλέγει τις περικοπές, είτε τις προφητικές στον Έσπερινό είτε τις άποστολικές και εύαγγελικές στη θεία Λειτουργία, έτσι που το περιεχόμενό τους να έχη σχέση με το ιερό πρόσωπο ή με το θεϊό γεγονός, που κάθε φορά έορτάζεται. Έτσι δίνεται ή εύκαιρία στους χριστιανούς να άκούνε μάλλον τη θεία Γραφή στην Έκκλησία παρά να τη διαβάζουν τάχα στο σπίτι, σαν ένα κοινό ανάγνωσμα και βιβλίο. Οί όρθόδοξοι μιλάμε για άκρόαση κι όχι για άνάγνωση του Εύαγγελίου, καθώς το φωνάζει ό διάκονος· «Και ύπέρ του καταξιωθηναι ήμās της άκροάσεως του άγιου Εύαγγελίου...» Θεία Λειτουργία πάει να πη πως, κάθε φορά που διαβάζεται στην Έκκλησία το Εύαγγέλιο, ό Θεός μιλάει κι έμεϊς άκούμε. Στο τέλος κάνομε το σταυρό μας και λέμε· «Δόξα σοι, Κύριε· δόξα σοι».

γ'. Μά ας έρθωμε τώρα να έξηγήσουμε το σημερινό άποστολικό ανάγνωσμα. Άκούσαμε λοιπόν να λήη ό Απόστολος, όχι μόνο σ' εκείνους που έγγραφε τότε, αλλά και σέ μάς και στους χριστιανούς κάθε καιρού· «Άδελφοί, προσέχετε μήπως και σās παρασύρη κανείς με τη φιλοσοφία και με κούφια λόγια που ξεγελούν και λέγονται σύμφωνα με τις συνήθειες και τις άντιλήψεις του κόσμου κι όχι καθώς λέει ό Χριστός» (1).

δ'. Αυτό το κομμάτι ταιριάζει να το ποϋμε για το πρόσωπο και το έργο του άγιου Βασιλείου. Ήταν σε θέση περισσότερο από κάθε άλλον να κάμη λόγο για τη φιλοσοφία και για την άνθρώπινη γνώση, και για τις άνεύθυνες θεωρίες, που ξεσηκώνουν τα μυαλά των άνθρώπων και για όλα, που έννοεί ό Απόστολος σ' αυτά

πού γράφει. Ὁ ἅγιος Βασίλειος, πού ὑπῆρξε ὁ σπουδαιότερος ἄνθρωπος τοῦ καιροῦ του κι ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἰκουμενικοὺς διδασκάλους, ἦταν γεμάτος ἀπὸ κάθε σοφία καὶ γνώση τῶν ἀνθρώπων ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ὥστε νὰ μπορῆ νὰ ξέρη καὶ συγκρίνη τὴν ἔξω φιλοσοφία καὶ γνώση πρὸς τὴν ἀληθινὴ φιλοσοφία καὶ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ φιλοσοφία εἶναι ἕνα μεγάλο ὄνομα, ἀλλὰ καὶ μία παγίδα, γιατί πολλές φορές καταντάει «κενὴ ἀπάτη», κούφια λόγια, πού τόσο περισσότερο ξεγελοῦν, ὅσο περισσότερο εἶναι κούφια καὶ κάνουν περισσότερο θόρυβο. Καὶ ξέρομε ἀπὸ τὴ ζωὴ ὅτι θόρυβο κάνουν ἀκριβῶς τὰ ἀδειανὰ δοχεῖα, τὰ κύμβαλα, καθὼς γράφει ἄλλοῦ ὁ Ἀπόστολος, πού ἀλαλάζουν.

ε\'. Ἀπὸ τὴ φιλοσοφία καὶ τὴν κενὴ ἀπάτη ταλαιπωρεῖται πάντα ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἴσως στὸν καιρὸ μας ταλαιπωρεῖται περισσότερο. Λογιῶν λογιῶν θεωρίες μὲ τὸ ὄνομα τῆς φιλοσοφίας καὶ μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ἐλεύθερης σκέψης, ξεσηκώνονται γιὰ νὰ ἀμφισβητήσουν τὴν ἀλήθεια καὶ τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ σαλέψουν τὴν πίστη καὶ τὸ φρόνημα τῶν χριστιανῶν. Ὁ ἀγώνας τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς εἶναι ὁ ἅγιος Βασίλειος, δὲν ἦταν ἄλλος παρὰ μὲ συγγραφές καὶ μὲ Συνόδους νὰ φυλάξουν τὴν ὀρθὴ πίστη καὶ νὰ δείξουν τὴν πλάνη καὶ τὴν ἀπάτη τῶν αἱρέσεων. Ὅλες οἱ αἱρέσεις ἀποτελοῦν παρέκκλιση ἀπὸ τὴν ὑγιὰ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ μὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ μὲ τὴ συλλογιστικὴ μέθοδο τῆς φιλοσοφίας πλησιάζουν τὰ ζητήματα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀλήθειας, πού ἀποκαλύπτει ὁ Θεὸς γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Ἡ φιλοσοφία χάνεται μέσα σὲ ἀτέλειωτες συζητήσεις, στίς ὁποῖες τελικὰ διαλύεται ὁ ἀνθρώπινος λόγος· ἡ Ἐκκλησία δὲν συζητεῖ, ἀλλὰ κηρύττει τὸν ἐνυπόστατο Λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐκκλησία, πού δὲν καταργεῖ τὴ σκέψη καὶ τὸ λόγο τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἕνα σημεῖο συμπορεύεται μὲ τὴ φιλοσοφία, μὰ ὅταν ἐκείνη ξεστρατίζη, ἡ Ἐκκλησία γυρίζει καὶ στηρίζεται στὸ θεῖο λόγο. Ἡ Ἐκκλησία δὲν περιφρονεῖ τὴ φιλοσοφία, ἀλλὰ φυλάγεται ἀπὸ τὴ φιλοσοφία, πού πολλές φορές ἐκφυλίζεται καὶ καταντᾷ κενὴ ἀπάτη. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι δεμένη πάντα στὴν πίστη καὶ στὰ γεγονότα τῆς θείας οἰκονομίας, πού εἶναι ἡ στερεὴ καὶ ἀσάλευτη βάση τοῦ κηρύγματος τῆς ἀλήθειας καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς χάριτος.

ς\'. Ἡ Ἐκκλησία, καθὼς διδάσκει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, εἶναι αὐτάρκης· δὲν τῆς λείπει τίποτα ἀπ' ὅ,τι χρειάζεται γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Κι αὐτὸ εἶναι πάντα τὸ μέλημα καὶ τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι ἄξια, γιὰ νὰ τὰ προσέξουμε πολὺ, ὅσα στὴ συνέχεια λέει ὁ Ἀπόστολος. «Στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ κατοικεῖ ὁλόκληρο τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σὲ μορφή σωματικὴ, καὶ ὅταν εἴσαστε μὲ τὸ Χριστό, τὰ ἔχετε ὅλα. Ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ κεφαλὴ κάθε ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ στὸ ὄνομά του περιτμηθήκατε, ὄχι μὲ περιτομὴ γενάμενη μὲ

άνθρώπινα χέρια, σὰν ἐκείνη τῶν Ἑβραίων, ἀλλὰ μὲ τὴν περιτομὴ τοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶναι νὰ γδυθῆ κανεὶς ἀπὸ πάνω του τὸ σαρκικὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας» (2).

ζ'. Πρέπει νὰ ξεκαθαρίσουμε μέσα μας ποιὸς εἶναι καὶ τί εἶναι ὁ Χριστός, γιατί ἐδῶ ὑπάρχει πολλὴ ἄγνοια καὶ σύγχυση καὶ πλάνη. Ὁ Ἀπόστολος λέει ὅτι μέσα στὸ Χριστὸ κατοικεῖ ὀλόκληρο τὸ πλήρωμα τῆς θεότητας, ὅλος δηλαδὴ ὁ Θεὸς σὲ σωματικὴ μορφή· καὶ ἡ Ἐκκλησία, ἀκολουθώντας καὶ ἐδῶ τὸ λόγο τῆς ἀποκαλύψεως, δογματίζει πὼς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Θεάνθρωπος. Ἐδῶ διχάστηκαν ὅλες οἱ αἱρέσεις καὶ πῆραν ἢ τὸ ἓνα ἢ τὸ ἄλλο ἄκρο· ἢ πὼς ὁ Χριστὸς εἶναι μόνο Θεὸς ἢ πὼς εἶναι μόνο ἄνθρωπος. Εἶναι ἀκριβῶς ἐδῶ ὁ κίνδυνος τῆς φιλοσοφίας, τοῦ ἀνεύθυνου καὶ δῆθεν ἐλεύθερου στοχασμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ γυμνὸς καὶ χωρὶς τὸ φῶς τῆς ἀποκαλύψεως φιλοσοφεῖ ἀπάνω στὸ μυστήριον τῆς εὐσέβειας. Οἱ ἱεροὶ Πατέρες τὴν ξέρουν καλὰ αὐτὴ τὴν κακοτοπιὰ καὶ φιλοσοφοῦν, μᾶλλον δὲ θεολογοῦν, καθὼς λέει ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, «εἴσω τῶν οἰκείων ὄρων», μέσα δηλαδὴ στὰ ὅρια τοῦ ἀνθρώπινου λογισμοῦ, ποὺ πάντα φωτίζεται καὶ ὁδηγεῖται ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἀποκαλύψεως. Πολλοὶ ἄνθρωποι, καθὼς σὲ μιά του ἐπιστολὴ γράφει ὁ Μ. Βασίλειος, ἀπάνω στὰ ζητήματα τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐσέβειας δὲν θεολογοῦν, ἀλλὰ τεχνολογοῦν.

η'. Στὰ παραπάνω λόγια τοῦ Ἀποστόλου πρέπει ἐπίσης πολὺ νὰ προσέξουμε στὴ φράση· «καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι», ποὺ τὸ ἐξηγήσαμε πὼς θὰ πῆ· ὅταν εἴσαστε μὲ τὸ Χριστό, τὰ ἔχετε ὅλα. Ὅποιος εἶναι μὲ τὸ Χριστό, ὄχι μόνο δὲν αἰσθάνεται ἔλλειψη, ἀλλὰ καὶ πὼς εἶναι γεμάτος ἀπ' ὅλα, ὅσα βέβαια εἶναι γιὰ τὴ σωτηρία. Γιατί, ἂν μᾶς κυριέψη ἡ ἐπιθυμία νὰ ἔχωμε ὅλα τὰ ἄλλα, ποὺ μπορεῖ νὰ δώση ὁ κόσμος, τότε θὰ εἴμαστε πολὺ δυστυχεῖς, γιατί δὲν εἶναι αὐτὰ μὲ τὰ ὁποῖα μᾶς γεμίζει ὁ Χριστός. Ἐδῶ οἱ ἄνθρωποι πλανιῶνται καὶ χάνουν τὴν πίστη τους, ἐπειδὴ δὲν ξέρουν τί ζητοῦν ἀπὸ τὸ Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία, ἐπειδὴ θὰ ἤθελαν νὰ τοὺς ἔδινε ἡ Ἐκκλησία ἐκεῖνα ποὺ δίνει ὁ κόσμος, ποὺ ὅμως αὐτὰ δὲν γεμίζουν καὶ δὲν ἀναπαύουν τὸν ἄνθρωπο, γιατί ὅλα αὐτὰ δὲν δίνουν σωτηρία. Πρέπει λοιπὸν νὰ καταλάβουμε τί θέλει νὰ πῆ ὁ Ἀπόστολος μὲ τὸ «ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι», γιατί ἀλλιῶς κινδυνεύομε νὰ ποῦμε πὼς ὁ Ἀπόστολος πάει νὰ μᾶς ξεγελάση μὲ κούφια λόγια, καθὼς ὁ ἴδιος τὸ εἶπε παραπάνω.

θ'. Κι ἔρχεται ἀμέσως στὴ συνέχεια ὁ Ἀπόστολος νὰ μιλήσῃ γιὰ τὴν περιτομὴ, ποὺ εἶναι τὸ ζήτημα ποὺ τὸν ἀπασχολεῖ πάντα, ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο στὴ σημερινὴ ἑορτὴ ἡ Ἐκκλησία διαβάζει αὐτὴ τὴν ἀποστολικὴν περικοπὴ. Σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν περιτομὴ τοῦ νόμου, ποὺ εἶναι μία πράξη ποὺ γίνεται μὲ τὰ χέρια τῶν ἀνθρώπων, ὑπάρχει ἡ περιτομὴ στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, μία πράξη πνευματικὴ καὶ ἀχειροποίητη μέσα στὸν ἄνθρωπο. Ἡ περιτομὴ αὐτὴ συνίσταται στὸ νὰ κόψουμε καὶ νὰ βγάλουμε ἀπὸ πάνω μας τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸ σαρκικὸ

καὶ κοσμικὸ φρόνημα, ποὺ ζῆ κανοντας τὸ θέλημα τῶν αἰσθήσεών του, ποὺ εἶναι «ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου» (3), καθὼς γράφει ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης.

ιβ'. Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ἀχειροποίητη καὶ πνευματικὴ περιτομὴ δὲν εἶναι ἕνας ἀόριστος λόγος τοῦ Ἀποστόλου, ἀλλὰ μία πράξη, ποὺ συντελέστηκε ἤδη στὸν κάθε πιστὸ μὲ τὸ θεῖο βάπτισμα, γιὰ τὸ ὁποῖο ἔρχεται τώρα νὰ μιλήσῃ. «Ἐνταφιαστήκατε μαζί μὲ τὸ Χριστὸ κατὰ τὸ βάπτισμα καὶ ἀναστηθήκατε τότε μαζί του, πιστεύοντας στὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ ποὺ τὸν ἀνάστησε ἀπὸ τοὺς νεκροὺς» (4). Ἡ πνευματικὴ περιτομὴ τῶν χριστιανῶν, ποὺ γίνεται μὲ τὸ θεῖο βάπτισμα, εἶναι ἡ θύρα ἀπὸ τὴν ὁποία οἱ ἄνθρωποι μπαίνουν στὴν Ἐκκλησία, στὴ μεγάλη οἰκογένεια τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν μετὰξὺ τους ἀδελφῶν. Μὰ τὸ βάπτισμα, ποὺ εἶναι ἀντὶ γιὰ τὴν περιτομή, μία περιτομὴ κι αὐτό, μὰ πνευματικὴ καὶ ἀχειροποίητη, εἶναι τὸ θεῖο Μυστήριον, ποὺ καθὼς τὸ τελεῖ ἡ Ἐκκλησία, μὲ τὶς τρεῖς καταδύσεις στὸ νερὸ στὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος, γιὰ τὸν πιστὸ ποὺ βαπτίζεται εἶναι ἡ τριήμερη ταφὴ καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου. Ὅπως ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ μαζί μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὁ πιστὸς ὅταν βαπτίζεται πεθαίνει καὶ ἀνασταίνεται καινούργιος ἄνθρωπος. Πρέπει νὰ τὸ ποῦμε καθαρὰ· ἐδῶ δὲν πρόκειται γιὰ ἕνα συμβολισμό, μὰ γιὰ μιὰ ἀληθινὴ πράξη καὶ ἀλλαγὴ, ποὺ γίνεται μέσα στὸν ἄνθρωπο, μὲ τὴν ἀόρατη δύναμη καὶ χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

ιαλ'. Θὰ περιμένατε ἴσως σήμερα μιὰ ἄλλη ὁμιλία· κάτι σὰν μῆνυμα ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἀκοῦμε αὐτὲς τὶς ἡμέρες στὴν Τηλεόραση ἢ διαβάζουμε στὶς Ἐφημερίδες. Μὰ αὐτὰ πιά κατάντησαν πολὺ γνωστὰ καὶ τετριμμένα· τὰ ἴδια λόγια, οἱ ἴδιες εὐχές, μιὰ τεχνητὴ αἰσιοδοξία, τάχα πὼς ὅλα πᾶνε καλὰ καὶ πὼς θὰ πᾶνε καλύτερα. Δὲν ἦταν δύσκολο νὰ κάνωμε κι ἐμεῖς μιὰ τέτοια ὁμιλία· νὰ ψευτοφιλοσοφήσουμε περὶ χρόνου, νὰ τὰ δοῦμε στὴν ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ὅλα καλὰ, νὰ εὐχηθοῦμε πὼς αὔριο ὅπωςδήποτε θὰ εἶναι καλύτερα καὶ πὼς ὁ νέος χρόνος θὰ φέρῃ τὴν εὐτυχία σ' ὅλο τὸν κόσμον. Φοβηθήκαμε νὰ τὰ ποῦμε ἔτσι, γιὰτὶ ὁ Ἀπόστολος θὰ ἔλεγε καὶ σὲ μᾶς ὅτι πᾶμε νὰ ξεγελάσουμε τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴ φιλοσοφία καὶ τὴν κενὴ ἀπάτη. Προτιμήσαμε λοιπὸν καὶ σήμερα νὰ ἐξηγήσουμε τὴν ἀποστολικὴν περικοπὴ τῆς διπλῆς ἐορτῆς, καθὼς ἀπὸ πολὺν καιρὸ τώρα συστηματικὰ κάνομε.

Ἄλλά, γιὰ νὰ μὴν πῆ κανένας πῶς δὲν εἶχαμε κι ἐμεῖς μία εὐχὴ γιὰ τὴ σημερινὴ ἡμέρα, εὐχόμεστε λοιπὸν τὸ νέο ἔτος, ὄχι κατὰ μαγικὸ τρόπο, νὰ εἶναι αἴσιο καὶ εὐτυχές, ἀλλὰ ἐμεῖς ἀπὸ σήμερα νὰ ἀρχίσουμε νὰ εἴμαστε καλύτεροι ἀπὸ χθές. Γιατί δὲν εἶναι τὰ πράγματα ποὺ μᾶς κάνουν εὐτυχεῖς, μὰ εἴμαστε ἐμεῖς ποὺ φτιάχνουμε τὰ πράγματα καὶ βρίσκομε τὸ δρόμο τῆς σωτηρίας μας μέσα στὴν ἐκτέλεση κάθε φορὰ τοῦ χρέους μας καὶ στὴ βελτίωση τοῦ ἑαυτοῦ μας Ἀμήν.

† ὁ Σ.Κ.Δ.

* Ἐλέχθη εἰς τὸν [Μητροπολιτικὸν] Ἱ. Ν. ἀγίου Νικολάου [Κοζάνης] τὴ 1η Ἰανουαρίου 1980

Ὑποσημειώσεις

1. Κολ. 2,8.
2. Κολ. 2, 9-11.
3. Ἰω. 2,16.
4. Κολ. 2,12.

Πηγή: agiazoni.gr